C/2025/656

10.2.2025

NEUVOSTON SUOSITUS

annettu 21 päivänä tammikuuta 2025,

Suomen kansallisen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman hyväksymisestä

(C/2025/656)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan,

ottaa huomioon asetuksen (EU) 2024/1263 ja erityisesti sen 17 artiklan,

ottaa huomioon komission suosituksen,

sekä katsoo seuraavaa:

YLEISIÄ NÄKÖKOHTIA

(1) Uudistettu unionin talouden ohjausjärjestelmä tuli voimaan 30 päivänä huhtikuuta 2024. Unionin talouden uudistetun ohjausjärjestelmän keskeiset osatekijät ovat talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1263 ([1]) yhdessä liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanosta annetun muutetun asetuksen (EY) N:o 1467/97 ([2]) ja jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksistä annetun muutetun neuvoston direktiivin 2011/85/EU ([3]) kanssa. Ohjausjärjestelmällä pyritään edistämään tervettä ja kestävää julkista taloutta sekä kestävää ja osallistavaa kasvua ja resilienssiä uudistuksilla ja investoinneilla ja ehkäisemään liialliset julkisen talouden alijäämät. Sillä myös edistetään jäsenvaltioiden sitoutumista ja painotetaan enemmän keskipitkää aikaväliä, mihin yhdistyy vaikuttavampi ja johdonmukaisempi sääntöjen noudattamisen valvonta.

(2) Kansalliset keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteelliset suunnitelmat, jotka jäsenvaltiot toimittavat neuvostolle ja komissiolle, ovat uuden talouden ohjausjärjestelmän keskiössä. Suunnitelmilla on määrä saavuttaa seuraavat kaksi tavoitetta: on i) varmistettava muun muassa, että julkinen velka on sopeutuskauden loppuun mennessä uskottavasti lasku-uralla tai pysyy maltillisella tasolla ja että julkisen talouden alijäämä saadaan laskettua alle 3 prosentin viitearvon suhteessa BKT:hen ja pidettyä sen alapuolella keskipitkällä aikavälillä, ja ii) varmistettava sellaisten uudistusten ja investointien toteuttaminen, joilla vastataan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä yksilöityihin keskeisiin haasteisiin ja edistetään unionin yhteisiä painopisteitä. Tätä varten kussakin suunnitelmassa on määrä esittää nettomenopolkua ([4]) koskeva keskipitkän aikavälin sitoumus, joka käytännössä asettaa budjettirajoitteen neljän tai viiden vuoden pituiseksi suunnitelman voimassaoloajaksi (jäsenvaltion vaalikauden säännönmukaisesta kestosta riippuen). Lisäksi suunnitelmassa on määrä selostaa, miten jäsenvaltio varmistaa sellaisten uudistusten ja investointien toteuttamisen, joilla vastataan eurooppalaisen ohjausjakson ja erityisesti maakohtaisten suositusten yhteydessä (mahdolliseen makrotalouden epätasapainoa koskevaan menettelyyn liittyvät suositukset mukaan lukien) yksilöityihin keskeisiin haasteisiin, ja miten kyseinen jäsenvaltio aikoo edistää unionin yhteisiä painopisteitä. Julkisen talouden sopeutuskausi kestää neljä vuotta, ja sitä voidaan pidentää enintään kolmella vuodella, jos jäsenvaltio sitoutuu toteuttamaan asianmukaisen uudistusten ja investointien kokonaisuuden, joka täyttää asetuksessa (EU) 2024/1263 säädetyt kriteerit.

([1]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1263, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2024, talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta (EUVL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Neuvoston asetus (EU) 2024/1264, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2024, liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä annetun asetuksen (EY) N:o 1467/97 muuttamisesta (EUVL L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

([3]) Neuvoston direktiivi (EU) 2024/1265, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2024, jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista annetun direktiivin 2011/85/EU muuttamisesta (EUVL L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

([4]) Asetuksen (EU) 2024/1263 2 artiklassa määritellyt nettomenot eli julkiset menot ilman i) korkomenoja, ii) harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä, iii) unionin ohjelmista aiheutuvia menoja, jotka katetaan täysin unionin rahastoista saatavilla tuloilla, iv) unionin rahoituksen piiriin kuuluvien ohjelmien yhteisrahoituksesta johtuvia kansallisia menoja, v) työttömyysetuusmenojen suhdanteesta johtuvia osatekijöitä sekä vi) kertaluontoisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä.

(3) Suunnitelman toimittamisen jälkeen komission on määrä arvioida, täyttääkö se asetuksen (EU) 2024/1263 vaatimukset.

(4) Neuvoston on määrä antaa komission suosituksesta suositus, jolla asetetaan kyseisen jäsenvaltion nettomenopolku ja tarvittaessa hyväksytään julkisen talouden sopeutuskauden pidentämisen perustana oleva uudistus- ja investointisitoumusten kokonaisuus.

SUOMEN KANSALLISTA KESKIPITKÄN AIKAVÄLIN FINANSSIPOLIITTIS-RAKENTEELLISTA SUUNNITELMAA KOSKEVIA NÄKÖKOHTIA

(5) Suomi toimitti kansallisen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelmansa neuvostolle ja komissiolle 10 päivänä lokakuuta 2024. Suunnitelma toimitettiin asetuksen (EU) 2024/1263 36 artiklassa säädetyn määräajan pidennystä noudattaen, kuten komission kanssa oli sovittu.

Suunnitelman toimittamista edeltävä prosessi

(6) Jotta ennen kansallisten keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisten suunnitelmien toimittamista käytävää vuoropuhelua voitaisiin rajata, komissio lähetti Suomelle 21 päivänä kesäkuuta 2024 asetuksen (EU) 2024/1263 9 artiklan mukaisesti viiteuran ([5]). Komissio julkaisi viiteuran 10 päivänä lokakuuta 2024 ([6]). Viiteura on riskiperusteinen ja sillä varmistetaan, että viimeistään julkisen talouden sopeutuskauden päättyessä ja ilman muita sopeutuskauden jälkeen toteutettavia julkisen talouden toimenpiteitä julkinen velka on uskottavasti lasku-uralla tai pysyy keskipitkällä aikavälillä maltillisella tasolla ja että julkisen talouden alijäämä saadaan sopeutuskauden aikana laskettua alle 3 prosentin suhteessa BKT:hen ja keskipitkällä aikavälillä pidettyä kyseisen viitearvon alapuolella. Keskipitkällä aikavälillä tarkoitetaan sopeutuskauden päättymistä seuraavaa kymmenen vuoden ajanjaksoa. Viiteura on asetuksen (EU) 2024/1263 7 ja 8 artiklan mukaisesti myös velkakestävyyttä koskevan turvalausekkeen ja alijäämän resilienssiä koskevan turvalausekkeen mukainen. Suomen viiteuran mukaan nettomenot eivät saisi kesäkuussa 2024 ennakolta toimitetun ohjauksen perustana olevien komission oletusten perusteella ja olettaen, että sopeutuskausi on seitsemän vuotta, kasvaa taulukossa 1 esitettyjä lukemia enempää. Tämä vastaa sopeutuskaudella (2025–2031) 1,5 prosentin ja suunnitelman kattamalla ajanjaksolla (2025–2028) 1,5 prosentin keskimääräistä nettomenojen kasvua.

Taulukko 1: Komission Suomelle 21 päivänä kesäkuuta 2024 esittämä viiteura

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Keskiarvo 2025–2028	Keskiarvo 2025–2031
Nettomenojen enimmäiskasvu (vuotuinen, %)	1,4	1,5	1,4	1,5	1,5	1,6	1,7	1,5	1,5

Lähde: Komission laskelmat.

(7) Suomi ja komissio kävivät kesäkuusta syyskuuhun 2024 teknisen vuoropuhelun asetuksen (EU) 2024/1263 12 artiklaa noudattaen. Vuoropuhelun keskiössä olivat Suomen kaavailema nettomenopolku ja sen taustaoletukset, kaavailtu sopeutuskauden pidentämisen perustana oleva uudistus- ja investointisitoumusten kokonaisuus, johon kuuluu erityisesti sosiaaliturvan kokonaisuudistus, joka käsittää yleisen sosiaaliturvaetuuden, ja toimeentulotuen kokonaisuudistus, sekä sellaisten kaavailtujen uudistusten ja investointien toteuttaminen, joilla vastataan euroopalaisen ohjausjakson yhteydessä yksilöityihin keskeisiin haasteisiin ja edistetään unionin yhteisiä painopisteitä eli oikeudenmukaista vihreää ja digitaalista siirtymää, yhteiskunnan ja talouden resilienssiä, energiaturvallisuutta ja puolustusvoimavarojen kehittämistä.

([5]) Jäsenvaltioille ja talous- ja rahoituskomitealle ennakolta toimitettu ohjaus sisältää viiteurat pidentämättömälle (neljän vuoden) sopeutuskaudelle ja pidennetylle (seitsemän vuoden) sopeutuskaudelle. Se sisältää myös tärkeimmät lähtöolosuhteet ja taustaoletukset, joita keskipitkän aikavälin julkista velkaa koskevassa komission ennustekehyksessä on käytetty. Viiteura on laskettu komission velkakestävyysraportissa (*Debt Sustainability Monitor 2023*) (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_en) kuvatun menetelmän perusteella. Sen perustana on Euroopan komission kevään 2024 talousennuste ja sen vuoteen 2033 asti ulottuva keskipitkän aikavälin pidennys. Pitkän aikavälin BKT:n kasvu ja ikääntymisestä aiheutuvat kustannukset ovat komission ja neuvoston yhteisen ikääntymisraportin (*2024 Ageing Report*) (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en) mukaisia.

([6]) https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/national-medium-term-fiscal-structural-plans_en#finland.

(8) Suomen suunnitelmaan sisältyvien tietojen mukaan Suomi toteutti lokakuussa 2024 asetuksen (EU) 2024/1263 11 artiklan 3 kohtaa ja 36 artiklan 1 kohdan c alakohtaa noudattaen kansalaisyhteiskunnan (mukaan lukien esimerkiksi työmarkkinaosapuolet ja aluehallinto) ja Suomen talousneuvoston kuulemisen ([7]). Suomen suunnitelmassaan toimittamien tietojen mukaan talousneuvosto keskusteli suunnitelmasta 2 päivänä lokakuuta 2024. Kansalaisyhteiskunta kutsuttiin avoimeen kuulemistilaisuuteen 3 päivänä lokakuuta 2024.

(9) Suunnitelmasta keskusteltiin eduskunnassa 2 päivänä lokakuuta 2024.

Muut asiaan liittyvät prosessit

(10) Suomi toimitti vuotta 2025 koskevan alustavan talousarviosuunnitelmansa 10 päivänä lokakuuta 2024. Komissio antoi tästä alustavasta talousarviosuunnitelmasta lausunnon 26 päivänä marraskuuta 2024 ([8]).

(11) Neuvosto antoi 21 päivänä lokakuuta 2024 Suomelle eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä useita maakohtaisia suosituksia ([9]).

YHTEENVETO SUUNNITELMASTA JA KOMISSION ARVIO SIITÄ

(12) Komissio on arvioinut suunnitelman asetuksen (EU) 2024/1263 16 artiklaa noudattaen seuraavasti:

Tausta: makrotalouden ja julkisen talouden tilanne ja näkymät

(13) Talouden toimeliaisuus väheni vuonna 2023 Suomessa 1,2 prosenttia, kun kuluttajahintojen ja korkojen nousu hillitsivät kulutusta ja investointeja, erityisesti rakennusalalla. Komission syksyn 2024 talousennusteessa talouden odotetaan vuonna 2024 supistuvan 0,3 prosenttia, sillä vuoden ensimmäisellä puoliskolla kulutus on polkenut paikoillaan ja investoinnit ovat vähentyneet. Reaalisen BKT:n on vuonna 2025 määrä kasvaa 1,5 prosenttia, kun yksityisen kulutuksen ja investointien on määrä elpyä reaalipalkkojen nousun ja rahoituskustannusten alenemisen ansiosta samalla kun viennin ennakoidaan lähtevän jälleen kasvuun ulkomaisen kysynnän kasvaessa. Vuonna 2026 reaalisen BKT:n odotetaan kasvavan 1,6 prosenttia, sillä laajapohjaisen elpymisen ennakoidaan jatkuvan. Suomen potentiaalisen BKT:n odotetaan ennustekaudella (2024–2026) kasvavan keskimäärin 0,6 prosenttia vuodessa vuodesta 2024 vuoteen 2026 pääomanmuodostuksen ja kokonaistuottavuuden kasvun ansiosta. Työttömyysaste oli 7,2 prosenttia vuonna 2023, ja komissio ennakoi sen olevan 8,2 prosenttia vuonna 2024, 7,9 prosenttia vuonna 2025 ja 7,5 prosenttia vuonna 2026. Inflaation (BKT-deflaattorin), joka vuonna 2023 oli 3,9 prosenttia, ennakoidaan hidastuvan 1,4 prosenttiin vuonna 2024, kiihtyvän 2,1 prosenttiin vuonna 2025 ja hidastuvan 1,9 prosenttiin vuonna 2026.

(14) Julkisen talouden kehityksestä voidaan todeta, että vuonna 2023 Suomen julkisen talouden alijäämä oli 3,0 prosenttia suhteessa BKT:hen. Euroopan komission syksyn 2024 talousennusteen mukaan se kasvaa 3,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2024, supistuu 3,0 prosenttiin vuonna 2025 ja politiikan säilyessä muuttumattomana 2,5 prosenttiin vuonna 2026. Euroopan komission syksyn 2024 talousennusteessa on otettu huomioon vuodeksi 2025 laadittu Suomen talousarvioesitys, jonka hallitus esitti eduskunnalle syyskuussa. Julkinen velka oli vuoden 2023 lopussa 77,1 prosenttia suhteessa BKT:hen. Euroopan komission syksyn 2024 talousennusteen mukaan velkasuhde kasvaa vuoden 2024 loppuun mennessä 82,6 prosenttiin. Sen ennakoidaan kasvavan vuoden 2025 loppuun mennessä 84,7 prosenttiin ja vuoden 2026 loppuun mennessä 85,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Komission julkisen talouden ennusteessa ei sellaisenaan oteta huomioon keskipitkän aikavälin suunnitelmiin sisältyviä politiikkasitoumuksia ennen kuin niiden tukena on uskottavasti ilmoitettuja ja riittävän tarkasti määritettyjä konkreettisia politiikkatoimenpiteitä.

Nettomenopolku ja tärkeimmät suunnitelmaan sisältyvät makrotaloudelliset oletukset

(15) Suomen kansallinen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellinen suunnitelma kattaa vuodet 2025–2028, ja siinä esitetään julkisen talouden sopeutus seitsemäksi vuodeksi.

(16) Suunnitelma sisältää asetuksen (EU) 2024/1263 13 artiklassa edellytetyt tiedot.

(17) Suunnitelmassa sitoudutaan taulukossa 2 esitettyyn nettomenopolkuun, joka vastaa 2,2 prosentin keskimääräistä nettomenojen kasvua vuosina 2025–2028. Lisäksi Suomi sitoutuu uudistusten ja investointien kokonaisuuteen, jotta sopeutuskausi voidaan pidentää seitsemään vuoteen (2025–2031), joiden aikana nettomenojen kasvun ennakoidaan olevan keskimäärin 2,4 prosenttia. Suunnitelmassa ilmoitettu keskimääräinen nettomenojen kasvu sopeutuskaudella (2025–2031) on suurempi kuin komission 21 päivänä kesäkuuta 2024 toimittamalla viiteuralla. Suunnitelmassa

([7]) Suomen talousneuvosto on pääministerin johdolla toimiva hallituksen, tärkeimpien etujärjestöjen ja Suomen Pankin välinen yhteistyöelin.
([8]) Komission lausunto Suomen alustavasta talousarviosuunnitelmasta, 26.11.2024, C(2024) 9054 final.
([9]) Neuvoston suositus, annettu 21 päivänä lokakuuta 2024, Suomen talous-, finanssi-, työllisyys- ja rakennepolitiikasta.

oletetaan, että potentiaalisen BKT:n kasvu on sopeutuskaudella tasaisesti joka vuosi 0,9 prosenttia. Lisäksi suunnitelmassa odotetaan, että BKT-deflaattori, joka vuonna 2024 on 1,7 prosenttia, kasvaa 2,1 prosenttiin vuonna 2025 ja edelleen vähitellen 2,4 prosenttiin sopeutuskauden loppuun mennessä.

Taulukko 2: Nettomenopolku ja tärkeimmät Suomen suunnitelmaan sisältyvät oletukset

						Sopeutuskauden pidentäminen				
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Keskiarvo suunnitelman voimassa-oloaikana 2025–2028	Keskiarvo sopeutus-kaudella 2025–2031
Nettomenojen kasvu (vuotuinen, %)	3,7	1,6	1,9	2,6	2,6	2,8	2,8	2,9	2,2	2,4
Nettomenojen kasvu (kumulatiivinen, perusvuodesta 2023, %)	3,7	5,3	7,4	10,1	13,0	16,1	19,4	22,8	—	—
Potentiaalisen BKT:n kasvu (%)	1,1	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Inflaatio (BKT-deflaattorin kasvu) (%)	1,7	2,1	2,2	2,2	2,3	2,3	2,4	2,4	2,2	2,3

Lähde: Suomen kansallinen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellinen suunnitelma ja komission laskelmat.

Suunnitelmaan sisältyvien nettomenositoumusten vaikutukset julkiseen velkaan

(18) Jos nettomenopolku, johon suunnitelmassa on sitouduttu, ja sen perustana olevat oletukset toteutuvat, julkinen velka, joka vuonna 2024 oli 81,7 prosenttia suhteessa BKT:hen, supistuisi suunnitelman mukaan niin, että se olisi vuonna 2031 sopeutuskauden päättyessä 78,2 prosenttia, kuten seuraavasta taulukosta ilmenee. Sopeutuksen jälkeen keskipitkällä aikavälillä (vuoteen 2041) velkasuhteen odotetaan suunnitelman mukaan supistuvan edelleen niin, että se laskee alle 60 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2039 ja 52,7 prosenttiin vuonna 2041.

Taulukko 3: Julkisen velan ja julkisen talouden rahoitusaseman kehittyminen Suomen suunnitelmassa

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2041
Julkinen velka (% suhteessa BKT:hen)	76,6	81,7	83,2	83,9	83,6	82,9	81,4	79,7	78,2	52,7
Julkisen talouden rahoitusasema (% suhteessa BKT:hen)	- 2,9	- 3,7	- 2,9	- 2,0	- 1,4	- 0,9	- 0,4	0,0	0,3	1,6

Lähde: Suomen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellinen suunnitelma.

Näin ollen julkinen velka saataisiin suunnitelman mukaan keskipitkällä aikavälillä laskettua perussopimuksessa suhteessa BKT:hen asetetun 60 prosentin viitearvon alapuolelle. Tämä on suunnitelman oletusten perusteella uskottavaa, sillä kaikissa komission velkakestävyysanalyysin deterministisissä stressitesteissä velan ennustetaan olevan alle 60 prosenttia suhteessa BKT:hen vuoteen 2041 mennessä. Näin ollen suunnitelmassa esitetty nettomenopolku vastaa suunnitelmaan sisältyvien politiikkasitoumusten ja makrotaloudellisten oletusten perusteella asetuksen (EU) 2024/1263 6 artiklan a alakohdassa ja 16 artiklan 2 kohdassa säädettyä velkavaatimusta.

Suunnitelmaan sisältyvien nettomenositoumusten vaikutukset julkisen talouden rahoitusasemaan

(19) Suunnitelmaan sisältyvien nettomenopolun ja oletusten perusteella julkisen talouden alijäämä supistuisi alle 3 prosentin suhteessa BKT:hen sopeutuskauden ensimmäisenä vuotena (2025) ja sen jälkeen supistuminen jatkuisi, kunnes rahoitusasema kääntyisi ylijäämäiseksi vuonna 2031. Näin ollen suunnitelman mukaan julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen ei ylittäisi sopeutuskauden lopussa (2031) 3 prosentin viitearvoa. Myöskään sopeutuskautta seuraavien kymmenen vuoden aikana (eli vuoteen 2041) julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen ei ylittäisi 3 prosentin viitearvoa. Näin ollen suunnitelmassa esitetty nettomenopolku vastaa suunnitelmaan sisältyvien politiikkasitoumusten ja makrotaloudellisten oletusten perusteella asetuksen (EU) 2024/1263 6 artiklan b alakohdassa ja 16 artiklan 2 kohdassa säädettyä alijäämävaatimusta.

Julkisen talouden sopeutuksen aikaprofiili

(20) Suunnitelmassa kuvattu rakenteellisen perusjäämän muutoksena mitattu julkisen talouden sopeutuksen aikaprofiili on etupainotteinen verrattuna asetuksen (EU) 2024/1263 6 artiklan c alakohdassa tarkoitettuun pääsääntöisesti lineaariseen polkuun. Tämä johtuu siitä, että vuonna 2025 toteutetaan laajempi julkisen talouden vakauttaminen ja että puolustushankintoja kirjataan vuosina 2025 ja 2027 kansantalouden tilinpitoon, mikä sekin lisää poikkeamista lineaarisesta profiilista. Tämän seurauksena julkisen talouden sopeutus on suunnitelman neljän ensimmäisen vuoden aikana suuri suhteessa kokonaissopeutukseen. Näin ollen suunnitelmassa esitetty nettomenopolku on suunnitelmaan sisältyvien politiikkasitoumusten ja makrotaloudellisten oletusten perusteella asetuksen (EU) 2024/1263 6 artiklan c alakohdassa säädetyn, lykkäämisen kieltävän periaatteen mukainen.

Taulukko 4: Rakenteellisen perusjäämän kehittyminen Suomen suunnitelmassa

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Rakenteellinen perusjäämä (% suhteessa BKT:hen)	- 0,34	- 0,37	0,44	1,10	1,42	1,78	2,06	2,34	2,62
Rakenteellisen perusjäämän muutos (%-yks.)	—	- 0,04	0,82	0,66	0,32	0,36	0,28	0,28	0,28

Lähde: Suomen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellinen suunnitelma.

Alijäämän resilienssiä koskevan turvalausekkeen noudattaminen suunnitelmassa

(21) Jos suunnitelman oletukset ja sitoumukset toteutuvat, rakenteellinen alijäämä pysyisi alle 1,5 prosentissa suhteessa BKT:hen koko sopeutuskauden ajan. Näin ollen suunnitelmaan sisältyvien politiikkasitoumusten ja makrotaloudellisten oletusten perusteella asetuksen (EU) 2024/1263 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun yhteisen resilienssiä koskevan marginaalin noudattaminen jatkuu, joten asetuksen (EU) 2024/1263 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua rakenteellisen perusjäämän lisäparannusta ei edellytetä.

Velkakestävyyttä koskevan turvalausekkeen noudattaminen suunnitelmassa

(22) Koska julkinen velka on sopeutuskaudella suunnitelman mukaan 60–90 prosenttia suhteessa BKT:hen, velkasuhteen on asetuksen (EU) 2024/1263 7 artiklan mukaisesti pienennyttävä keskimäärin vähintään 0,5 prosenttiyksikköä vuodessa, kunnes se laskee alle 60 prosentin. Keskimääräinen pienentyminen lasketaan vuosilta 2024–2031, ja se on suunnitelmassa 0,5 prosenttiyksikköä. Näin ollen suunnitelmassa esitetty nettomenopolku on suunnitelmaan sisältyvien politiikkasitoumusten ja makrotaloudellisten oletusten perusteella johdonmukainen velkakestävyyttä koskevan turvalausekkeen kanssa.

Suunnitelman makrotaloudelliset oletukset

(23) Suunnitelma perustuu oletuksiin, jotka eroavat Suomelle 21 päivänä kesäkuuta 2024 toimitetuista komission oletuksista. Erot koskevat erityisesti rahoitusaseman lähtötasoa vuonna 2024, potentiaalisen BKT:n kasvua ja virta-varanto-korjauseriä. Lisäksi julkisen talouden sopeutus on etupainotteinen. Näitä oletuksiin liittyviä eroja on tarpeen arvioida huolellisesti sen varmistamiseksi, että niille on olemassa pätevät ja tietoon perustuvat taloudelliset perusteet, erityisesti siksi, että suunnitelmaan sisältyvä keskimääräinen nettomenojen kasvu on suurempi kuin viiteuralla. Oletuksiin liittyvät erot, joiden vaikutus keskimääräiseen nettomenojen kasvuun on merkittävin, luetellaan jäljempänä, ja kutakin eroa arvioidaan erikseen.

— Suunnitelmassa käytetään tasaista potentiaalisen tuotannon kasvua vuosina 2024–2041. Komission oletuksiin verrattuna tämä suurentaa potentiaalista kasvua sopeutuskaudella ja näin ollen lisää keskimääräistä nettomenojen kasvua. Tämä johtuu sekä suorasta vaikutuksesta että siitä, että BKT:n suurempi kasvu johtaa velan nopeampaan supistumiseen suhteessa BKT:hen, jolloin velkakestävyyttä koskevan turvalausekkeen noudattaminen edellyttää pienempää julkisen talouden sopeutusta. Vaihtoehtoisten potentiaalista kasvua koskevien oletusten käyttö on asetuksen (EU) 2024/1263 36 artiklan 1 kohdan f alakohdan mukaan mahdollista edellyttäen, että kumulatiivinen kasvu ennustejaksolla (eli vuoteen 2041) on suurelta osin komission oletusten mukaista, kuten se suunnitelmassa on. Näin ollen tätä oletusta pidetään asianmukaisesti perusteltuna.

— Suunnitelmassa esitetty julkisen talouden sopeutus on etupainotteinen. Komission olettamaan lineaariseen sopeutukseen verrattuna velka vähenee nopeammin ja korkomenot pienenevät. Tämä tekee suunnitelmassa ilmoitetusta keskimääräisestä nettomenojen kasvusta komission oletuksiin perustuvaa kasvua suuremman. Julkisen talouden sopeutuksen etupainotteisuus on asetuksen (EU) 2024/1263 6 artiklan c alakohdan mukaista. Näin ollen tätä oletusta pidetään asianmukaisesti perusteltuna.

— Suunnitelmassa oletetaan virta-varanto-korjauserien olevan vuosina 2025–2030 keskimäärin 1,3 prosenttia suhteessa BKT:hen eli pienemmät kuin komission oletuksissa, joissa ne ovat 1,6 prosenttia suhteessa BKT:hen. Tämä tekee suunnitelmassa ilmoitetusta keskimääräisestä nettomenojen kasvusta komission oletuksiin perustuvaa kasvua suuremman. Nettomenojen kasvussa näkyy turvallisuus- ja puolustustarvikkeiden rahoittaminen ja toimittaminen sekä investointien rahoittaminen julkisen omaisuuden myynnillä. Näin ollen tätä oletusta pidetään asianmukaisesti perusteltuna.

Jäljelle jäävä ero oletuksissa liittyy tarkistettuun rahoitusaseman lähtötasoon vuonna 2024, ja se vastaa hieman pienempää rakenteellista perusalijäämää kuin keväällä odotettiin. Tällä ei ole merkittävää vaikutusta keskimääräiseen nettomenojen kasvuun komission oletuksiin verrattuna. Kaiken kaikkiaan suunnitelman nettomenopolun ja viiteuran välinen ero selittyy oletuksiin liittyvillä eroilla, jotka ovat asianmukaisesti perusteltuja, kuten asetuksen (EU) 2024/1263 13 artiklan b alakohdassa edellytetään. Kaikki oletuksiin liittyvät erot yhdessä johtavat siihen, että keskimääräinen nettomenojen kasvu on suunnitelmassa viiteuraa nopeampaa. Komissio ottaa edellä esitetyn arvion suunnitelmaan liittyvistä oletuksista huomioon nettomenopolun noudattamista koskevissa tulevissa arvioissa.

Suunnitelmaan sisältyvä finanssipoliittinen strategia

(24) Suunnitelman ohjeellisen finanssipoliittisen strategian mukaan nettomenoja koskevat sitoumukset toteutetaan sekä menoja hillitsemällä että harkinnanvaraisia tuloja lisäämällä. Hallitus on toteuttamassa kahta toimenpidepakettia, joiden arvioidaan tuottavan 9 miljardin euron julkisen talouden sopeutuksen (3,8 % suhteessa BKT:hen). Ne jakautuvat karkeasti tulojen kasvuun 3,5 miljardilla (1,5 % suhteessa BKT:hen) (suorat tulot arvonlisäverokannan korottamisesta ja epäsuorat tulot ansiotuloveron korotuksista ja sosiaaliturvamaksuista, jotka ovat kasvaneet, kun työllisyys on parantunut muiden toimenpiteiden seurauksena) ja menojen pienenemiseen 5,5 miljardilla (2,3 % suhteessa BKT:hen) (hyvinvointialueilla toteutettavat säästöt, sosiaalietuuksien pienentäminen ja muiden menojen vähentäminen). Useimmat näihin kahteen vakauttamispakettiin liittyvät toimenpiteet on jo hyväksytty, ja loput on määrä vahvistaa tai mukauttaa ja ilmaista määrällisesti vuotuisissa talousarvioissa. Useita tulo- ja menopuolen toimenpiteitä, joilla on huomattava vaikutus vuonna 2025, on jo hyväksytty. Suunnitelmaan sisältyvän ohjeellisen finanssipoliittisen strategian toteuttamiseen liittyy kuitenkin riskejä, jotka johtuvat siitä, että hyvinvointialueisiin kohdistetuilla toimenpiteillä saatavat säästöt ja hallituksen työmarkkinauudistusten työllisyysvaikutukset saattavat olla odotettua pienempiä. Lisäksi vuoden 2025 alustavassa talousarviosuunnitelmassa otetaan huomioon harkinnanvaraiset toimenpiteet, jotka tukevat vuoden 2025 nettomenoja koskevan sitoumuksen täyttämistä ([10]).

([10]) Ks. komission lausunto Suomen alustavasta talousarviosuunnitelmasta, 26.11.2024, C(2024) 9054 final.

Suunnitelmaan sisältyvä sopeutuskauden pidentämisen perustana oleva uudistus- ja investointisitoumusten kokonaisuus

(25) Suunnitelmassa Suomi sitoutuu uudistusten ja investointien kokonaisuuteen, jolla pyritään parantamaan potentiaalista kasvua ja julkisen talouden kestävyyttä ja johon julkisen talouden sopeutuskauden pidentäminen neljästä vuodesta seitsemään vuoteen perustuu. Uudistusten ja investointien kokonaisuus muodostuu eräistä elpymis- ja palautumissuunnitelman sitoumuksista, yhdestä elpymis- ja palautumissuunnitelman sitoumuksesta, jota täydennetään talousarvioylitysten suitsimiseksi, sekä kahdesta uudesta uudistuksesta. Kyse on seuraavista toimenpiteistä:

— Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin käyttöönotto. Uudistuksella uudistetaan Suomen työvoimapalvelujen toimintaa lisäämällä niiden käytettävissä olevia resursseja, parantamalla työnhakijoille tarjottavaa tukea ja tiukentamalla työvoimapalveluihin rekisteröityneiden työttömien työnhakuvelvoitteita. Työvoimapalveluja tukevaa tietojärjestelmää uudistetaan työnhakuprosessin parantamiseksi. Uudistus on elpymis- ja palautumissuunnitelmaan kuuluva sitoumus (P3C1R1), ja päätavoitteena oli toteuttaa kaksi miljoonaa haastattelua tammikuun 2023 ja maaliskuun 2024 välisenä aikana. Suunnitelman mukaan toimenpiteen arvioidaan lisäävän työllisyyttä noin 9 500–10 000 työntekijällä vuodesta 2025 alkaen.

— Työttömyyspäivärahan lisäpäivien poistaminen. Uudistuksella poistetaan vähitellen lisäpäivät, joita tietyn ikärajan ylittäneet henkilöt ovat voineet hakea tavanomaisen työttömyyspäivärahakauden päätyttyä. Työttömyyspäivärahan lisäpäivien saamiseksi vaadittavaa vähimmäisikää on määrä nostaa yhdellä vuodella syntymävuotta kohti vuonna 1963 syntyneistä lähtien, ja mahdollisuus lisäpäiviin poistetaan kokonaan vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneiltä. Uudistus on elpymis- ja palautumissuunnitelmaan kuuluva sitoumus (P3C1R2), joka oli määrä toteuttaa viimeistään vuoden 2023 toisella neljänneksellä. Työttömyyspäivärahan lisäpäivistä on määrä luopua vähitellen vuoteen 2029 mennessä. Suunnitelman mukaan toimenpiteen arvioidaan lisäävän työllisyyttä noin 9 100 työntekijällä vuodesta 2025 alkaen.

— Valtakunnallisen sosiaali- ja terveyspalvelu-uudistuksen toteuttaminen lakisääteisen hoitotakuun edistämiseksi. Uudistus koostui 21 hyvinvointialueen perustamista koskevasta lainsäädännöstä. Hyvinvointialueet ovat 1 päivästä tammikuuta 2023 alkaen olleet vastuussa terveydenhuollon, sosiaalihuollon ja pelastuspalvelujen järjestämisestä. Myös Helsingin kaupunki on näiden palvelujen järjestäjä. Lisäksi Helsingin ja Uudenmaan yhteinen viranomainen, niin kutsuttu HUS-yhtymä, vastaa erikoissairaanhoidon järjestämisestä Uudenmaan alueella. Uudistus on elpymis- ja palautumissuunnitelmaan kuuluva sitoumus (P4C1R1).

— Digitaalisten innovaatioiden käyttöönotto sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla. Uudistuksella pyritään nostamaan sosiaali- ja terveydenhuollon sähköisiä palveluja käyttävien (vähintään 20-vuotiaiden) osuus väestöstä 26 prosentista (vuoden 2020 perustaso) 35 prosenttiin. Tavoitteen saavuttamiseksi on tarkoitus ottaa käyttöön uusia digitaalisia palveluja. Uudistus on elpymis- ja palautumissuunnitelmaan kuuluva sitoumus (P4C1I4), joka on määrä toteuttaa vuoden 2025 loppuun mennessä.

— Investoinnit tutkimukseen, kehittämiseen ja innovointiin sekä puhtaaseen siirtymään. Toimenpide käsittää useita elpymis- ja palautumissuunnitelmaan kuuluvia investointeja puhtaisiin teknologioihin (P1C1I2, P1C2I1, P1C2I3, P3C3I1 ja P1C1I1).

— Hyvinvointialueiden lakisääteisten tehtävien ja hallinnollisten menettelyjen uudistaminen. Hyvinvointialueiden merkittävien alijäämien vuoksi hallitus sisällyttää suunnitelmaan lisätoimenpiteitä tilanteen korjaamiseksi ja moitteettoman varainhoidon varmistamiseksi. Esimerkkejä toimenpiteistä ovat muun muassa vanhusten laitoshoidon henkilöstön vähimmäismitoituksen mukauttaminen, asiakasmaksujen mukauttaminen, tilojen käytön järkeistäminen, julkisten hankintojen kilpailutuksen vahvistaminen ja digitaalisten palvelukanavien käyttöönotto. Hallitusohjelman ja julkisen talouden suunnitelman (2025–2028) perusteella hallitus arvioi, että näillä uusilla sopeutustoimilla voitaisiin saada aikaan noin 1,56 miljardin euron säästöt vuoteen 2028 mennessä. Mukana on sekä lakisääteisiä toimenpiteitä että hyvinvointialueiden omia vakauttamistoimenpiteitä. Nämä toimenpiteet täydentävät edellä kuvattua elpymis- ja palautumissuunnitelmaan kuuluvaa sitoumusta (P4C1R1).

— Sosiaaliturvan kokonaisuudistus, joka käsittää toimeentulotuen kokonaisuudistuksen. Toimeentulotuen uudistuksen tavoitteena on vahvistaa toimeentulotuen luonnetta viimesijaisena ja lyhytaikaisena etuutena korjaamalla seuraamusjärjestelmän puutteita, joiden ansiosta toimeentulotuella voidaan korvata täysimääräisesti työttömyysetuudet, jotka edunsaaja menettää, jos hän ei noudata työnhakuvelvoitteita. Hallitus katsoo, että uudistus voisi johtaa toimeentulotukea tarvitsevien määrän puolittumiseen ja saada aikaan vuosittain 100 miljoonan euron säästöt julkisessa taloudessa. Hallituksen esitys on tarkoitus toimittaa sidosryhmien kuulemisen jälkeen eduskunnalle syksyllä 2025, ja uudistuksen odotetaan tulevan voimaan vuoden 2026 toisella neljänneksellä.

— Yleisen sosiaaliturvaetuuden käyttöönotto. Yksi uudistuksen osa-alue on sosiaaliturvan yksinkertaistaminen mahdollistamalla eri etuuksien saaminen yhdellä hakemuksella. Uudistus on tarkoitus esittää sidosryhmien kuulemisen jälkeen eduskunnalle syksyllä 2025, ja uudistuksen odotetaan tulevan voimaan vuoden 2026 toisella neljänneksellä.

(26) Sopeutuskauden pidentämisen perustana olevat toimenpiteet, jotka ovat osa elpymis- ja palautumissuunnitelmaa (mukaan lukien hyvinvointialueiden lakisääteisten tehtävien ja hallinnollisten menettelyjen uudistamiseen tähtäävä täydennys), ovat asetuksen (EU) 2024/1263 14 artiklan 3 kohdan mukaisia, sillä ne ovat riittävän yksityiskohtaisia, etupainotteisia, aikasidonnaisia ja todennettavissa. Kahdesta toimenpiteestä, jotka koskevat toimeentulotuen kokonaisuudistusta ja yleisen sosiaaliturvaetuuden käyttöönottoa, ei ole vielä annettu lainsäädäntöä, joten ne eivät ole tässä vaiheessa yksityiskohtaisia. Suunnitelmassa esitetään alustava aikataulu niiden hyväksymiselle ja laadulliset tavoiteindikaattorit niiden toteuttamisen seuraamiseksi.

(27) Sopeutuskauden pidentämisen perustana olevat elpymis- ja palautumissuunnitelman sitoumukset sisältävät merkittäviä uudistuksia ja investointeja julkisen talouden kestävyyden parantamiseksi ja talouden kasvupotentiaalin vahvistamiseksi. Lisäksi Suomi sitoutuu jatkamaan uudistustoimia keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman voimassaolon ajan ja säilyttämään kansallisesti rahoitettujen investointien tason elpymis- ja palautumissuunnitelman voimassaolon ajan (ks. jäljempänä taulukko 5). Sitoumuksia seurataan koko sen ajan, kun keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellista suunnitelmaa toteutetaan. Näin ollen elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisia sitoumuksia voidaan ottaa huomioon sopeutuskauden pidentämisedellytyksenä, kuten asetuksen (EU) 2024/1263 36 artiklan 1 kohdan d alakohdassa säädetään.

(28) Sopeutuskauden pidentämisen perustana olevan uudistusten ja investointien kokonaisuuden odotetaan parantavan Suomen talouden kasvu- ja kestävyyspotentiaalia kestävällä tavalla, kuten asetuksen (EU) 2024/1263 14 artiklan 2 kohdan a alakohdassa edellytetään. Toimenpiteiden odotetaan parantavan työmarkkinoiden toimintaa, tukevan innovointia, parantavan sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen saatavuutta ja nykyaikaistavan sosiaaliturvaa, mikä parantaa Suomen talouden kasvu- ja kestävyyspotentiaalia. Ehdotettujen työmarkkinauudistusten odotetaan tukevan työttömiä työnhaussa ja lisäävän ikääntyneiden työntekijöiden työvoimaosuutta. Suunnitelmassa arvioidaan, että näillä kahdella toimenpiteellä voitaisiin lisätä työllisyyttä noin 20 000 työllisellä vuosina 2025–2029. Elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvien T&K-investointien odotetaan parantavan sekä Suomen kasvu- että kestävyyspotentiaalia lisäämällä tuottavuutta (suunnitelmassa arvioidaan varovaisesti, että T&K-investointien 1 %:n kasvu lisää tuottavuutta 0,02 %), houkuttelemalla mukaan yksityisiä investointeja sekä tukemalla vihreää siirtymää ja energiajärjestelmän irtautumista hiilestä. Suomen hallituksen mukaan hyvinvointialueiden perustamisen ja sähköisten terveyspalvelujen kehittämisen odotetaan parantavan terveydenhuollon saatavuutta, mikä on erityisen tärkeää, koska täyttymätön sairaanhoitotarve on EU:n keskiarvoa suurempi ja Suomi on nopeasti ikääntyvä yhteiskunta. Uudistuksilla, joilla otetaan käyttöön yleinen sosiaaliturvaetuus ja toimeentulotuen uudistus, pyritään optimoimaan sosiaalipolitiikkaa, vähentämään hallintokustannuksia, tekemään sosiaaliturvasta oikeudenmukaisempaa ja lisäämään työnteon kannustimia ja sitä kautta tukemaan työllisyyttä. Vaikutuksia sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen olisi tarpeen seurata. Työmarkkinauudistuksen työllisyysvaikutukset tai T&K-investoinneilla saatava tuottavuuden kasvu ovat myös vielä toteutumatta. Lisäksi hyvinvointialueilla on edessään monia vaikeuksia ensimmäisten toimintavuosiensa aikana, ja hallitus on täydentänyt suunnitelmassa yhtä elpymis- ja palautumissuunnitelmaan kuuluvaa sitoumusta, jotta hyvinvointialueiden lakisääteisiä tehtäviä ja hallinnollisia menettelyjä voidaan uudistaa niiden alijäämän hillitsemiseksi. Kaiken kaikkiaan oletukset sopeutuskauden pidentämisen perustana olevan uudistusten ja investointien kokonaisuuden vaikutuksesta kasvuun vaikuttavat uskottavilta, mutta tulevaa kehitystä ja täsmällistä vaikutusta on tarpeen seurata tarkasti. Tämä edellyttää myös mielekkäitä sidosryhmien kuulemisia, joissa ovat mukana työmarkkinaosapuolet ja asiaankuuluvat kansalaisyhteiskunnan organisaatiot, ja arviota toimenpiteiden tulonjakovaikutuksista ja kumulatiivisista vaikutuksista.

(29) Sopeutuskauden pidentämisen perustana olevan uudistusten ja investointien kokonaisuuden odotetaan tukevan Suomen julkisen talouden kestävyyttä, kuten asetuksen (EU) 2024/1263 14 artiklan 2 kohdan b alakohdassa edellytetään. Toimenpiteet täydentävät jo säädettyjä julkisen talouden vakauttamispaketteja, kuten edellä todettiin finanssipoliittista strategiaa käsiteltäessä. Näiden lisätoimenpiteiden tärkein välitön vaikutus on määrä saada aikaan toteuttamalla toimenpiteitä, joilla pienennetään hyvinvointialueiden alijäämää, joka vuonna 2023 oli 1,4 miljardia euroa. Toimenpiteillä uudistetaan hyvinvointialueiden lakisääteisiä tehtäviä ja hallinnollisia menettelyjä. Hallitus säätää toimenpiteistä, joilla vähennetään hyvinvointialueiden menoja 685 miljoonalla eurolla vuosina 2025–2028, ja hyvinvointialueet pyrkivät itse toteuttamaan toimenpiteitä, joilla niiden menot vähenevät 874 miljoonalla eurolla vuoteen 2028 mennessä. Lisäksi hallitus odottaa, että toimeentulotuen uudistuksella saadaan aikaan 100 miljoonan euron vuotuiset säästöt. Muita suoria säästöjä voidaan saada siitä, että yhden etuuden mallin hyväksymisen myötä hallintokustannukset etuushakemusta kohti pienenevät ja työttömyyspäivärahan lisäpäivien poistamisen myötä maksut pienenevät. Epäsuorat julkisen talouden säästöt liittyvät pääasiassa työmarkkinauudistusten (eli pohjoismaisen työvoimapalvelumallin käyttöönoton ja työttömyyspäivärahan lisäpäivien poistamisen) odotettuun myönteiseen työllisyysvaikutukseen, mikä lisäisi potentiaalista kasvua ja tuottaisi verotuloja. Sosiaaliturvan

kokonaisuudistuksella, joka käsittää yleisen sosiaaliturvaetuuden, ja toimeentulotuen kokonaisuudistuksella voi työnteon kannustimien lisääntyessä olla vaikutusta myös työllisyyteen ja sitä kautta välillinen myönteinen vaikutus julkiseen talouteen. Vaikka toimenpiteistä saatavat julkisen talouden säästöt voivat olla odotettua pienempiä, hyvinvointialueiden lakisääteisten tehtävien ja hallinnollisten menettelyjen uudistamista koskevaan elpymis- ja palautumissuunnitelman täydentämiseen liittyvät säästöt eivät todennäköisesti ole merkityksettömiä, kun otetaan huomioon säästöarvioiden suuruus (1,6 miljardia euroa). Kaiken kaikkiaan epäsuorien säästöjen toteutuminen riippuu ratkaisevasti työmarkkinauudistusten työllisyysvaikutuksesta.

(30) Sopeutuskauden pidentämisen perustana oleva uudistusten ja investointien kokonaisuus on EU:n yhteisten painopisteiden mukainen, kuten asetuksen (EU) 2024/1263 14 artiklan 2 kohdan c alakohdassa edellytetään. Sosiaaliturva- ja työmarkkinauudistuksilla edistetään sosiaalista resilienssiä erityisesti noudattamalla Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteita, jotka koskevat muun muassa työllisyyden aktiivista tukemista, sosiaalista suojelua ja oikeutta työttömyysetuuksiin. Vihreää siirtymää koskevien elpymis- ja palautumissuunnitelman T&K-investointien odotetaan lisäävän innovointia vähähiiliseen teknologiaan ja energiainfrastruktuuriin, mikä edistää oikeudenmukaista vihreää siirtymää ja energiaturvallisuuden varmistamista. Digitaalisten innovaatioiden käyttöönotto sosiaali- ja terveydenhuollossa edistää oikeudenmukaista digitaalista siirtymää lisäämällä julkisten palvelujen digitalisointia. Sopeutuskauden pidentämisen perustana olevalla uudistusten ja investointien kokonaisuudella ei edistetä puolustusvoimavarojen kehittämistä koskevaa unionin yhteistä painopistettä.

(31) Sopeutuskauden pidentämisen perustana olevalla uudistusten ja investointien kokonaisuudella vastataan asiaankuuluviin ([11]) eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä annettuihin maakohtaisiin suosituksiin, kuten asetuksen (EU) 2024/1263 14 artiklan 2 kohdan d alakohdassa edellytetään. Sopeutuskauden pidentämisen perustana olevalla uudistusten ja investointien kokonaisuudella vastataan seuraaviin maakohtaisiin suosituksiin, joiden kohteena ovat

— aktiivinen työvoimapolitiikka, työnteon kannustimet ja työmarkkinoille osallistuminen (vuosina 2019 ja 2020 annetut maakohtaiset suositukset) pohjoismaisen työvoimapalvelumallin käyttöönoton kautta ja poistamalla työttömyyspäivärahan lisäpäivät;

— terveydenhuolto, pitkäaikaishoito ja julkisen talouden kehys sekä finanssipolitiikan ohjausjärjestelmä (vuosina 2019 ja 2020 annetut maakohtaiset suositukset) hyvinvointialueuudistuksen kautta ja ottamalla terveydenhuollossa käyttöön digitaalisia innovaatioita;

— uusiutuva energia, energiainfrastruktuuri ja -verkot, energiatehokkuus, tutkimus ja innovointi, aluekehitys ja paikalliset julkiset palvelut sekä liiketoimintaympäristö (mukaan lukien pk-yrityksiä koskevat politiikat) (vuosina 2019, 2020, 2022 ja 2023 annetut maakohtaiset suositukset) toteuttamalla erilaisia elpymis- ja palautumissuunnitelmaan kuuluvia investointeja energiateknologioihin ja infrastruktuureihin, vähähiiliseen vetyyn ja hiilidioksidin talteenottoon ja käyttöön sekä keskeisten materiaalien kierrätykseen ja muun TKI-rahoituksen kautta;

— köyhyys, sosiaalinen osallisuus ja sosiaalinen suojelu (vuonna 2024 annettu maakohtainen suositus) sosiaaliturvauudistuksen, joka käsittää yleisen sosiaaliturvaetuuden käyttöönoton, ja toimeentulotuen uudistuksen kautta.

(32) Suunnitelmalla varmistetaan, että elpymis- ja palautumistukivälineen kattamalla ajanjaksolla kansallisesti rahoitettujen julkisten investointien suunniteltu kokonaistaso pysyy keskimäärin toteutuneella tasolla, kuten asetuksen (EU) 2024/1263 14 artiklan 4 kohdassa edellytetään.

Taulukko 5: Suunnitelmaan sisältyvät kansallisesti rahoitetut julkiset investoinnit (% suhteessa BKT:hen)

Keskimääräinen taso elpymis- ja palautumissuunnitelman kattamalla ajanjaksolla (2022–2026) ([1])	T + 1	T + 2	T + 3	T + 4	Keskiarvo suunnitelman voimassaoloaikana
4,4	4,7	4,5	4,6	4,4	4,6

([1]) Oletetaan ja hyväksytään, että nämä kaksi ajanjaksoa ovat päällekkäisiä. Investointien tason säilyttämisvaatimusta on tarkoitus soveltaa elpymis- ja palautumistukivälineen voimassaolon päättymisen jälkeisiin vuosiin.

Lähde: Suomen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellinen suunnitelma.

([11]) ”Asiaankuuluvina” pidetään maakohtaisia suosituksia, i) jotka neuvosto on hyväksynyt vuodesta 2019 lukien, ii) jotka eivät ole vanhentuneita (arvio: ”Ei arvioitu / Ei lisättävää”) ja joita jäsenvaltion ei viimeisimmän eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä toteutetussa seurannassa ole vielä arvioitu toteuttaneen kokonaan tai joiden noudattamisessa jäsenvaltion ei ole arvioitu vielä edistyneen merkittävästi (arvio saatavilla osoitteessa CeSaR (europa.eu)), iii) jotka eivät liity puhtaasti finanssipoliittisiin vakaus- ja kasvusopimuksen näkökohtiin, ja iv) jotka eivät kata samaa haastetta uudelleen muotoiltuna.

(33) Sopeutuskauden pidentämisen perustana olevan uudistus- ja investointisitoumusten kokonaisuuden voidaan lisäksi katsoa olevan johdonmukainen elpymis- ja palautumissuunnitelman ja monivuotisen rahoituskehyksen puitteissa sovitun kumppanuussopimuksen sitoumusten kanssa, kuten asetuksen (EU) 2024/1263 14 artiklan 4 kohdassa edellytetään. Yhden etuuden mallin käyttöönotto ja toimeentulotuen uudistus eivät ole ristiriidassa elpymis- ja palautumissuunnitelman sitoumusten kanssa, ja muut toimenpiteet johtuvat suoraan elpymis- ja palautumissuunnitelman puitteissa tehdyistä sitoumuksista.

(34) Yhteenvetona voidaan todeta, että sopeutuskauden pidentämisen perustana olevan uudistusten ja investointien kokonaisuuden arvioidaan kokonaisuutena täyttävän asetuksen (EU) 2024/1263 14 artiklassa säädetyt kriteerit. Tämän vuoksi sopeutuskausi voidaan pidentää neljästä vuodesta seitsemään, kuten suunnitelmassa esitetään.

Suunnitelmaan sisältyvät muut uudistus- ja investointiaikeet, joilla vastataan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä yksilöityihin keskeisiin haasteisiin ja edistetään unionin yhteisiä painopisteitä

(35) Sopeutuskauden pidentämisen perustana olevan uudistusten ja investointien kokonaisuuden lisäksi suunnitelmassa kuvataan aikomuksia, jotka liittyvät muihin uudistuksiin ja investointeihin, joilla vastataan eurooppalaisen ohjausjakson ja erityisesti maakohtaisten suositusten yhteydessä yksilöityihin keskeisiin haasteisiin ja edistetään unionin yhteisiä painopisteitä. Suunnitelma sisältää kymmenen uudistusta ja investointia.

(36) Oikeudenmukaiseen vihreään ja digitaaliseen siirtymään liittyvän yhteisen painopisteen ja asetuksessa (EU) 2021/1119 asetettujen ilmastotavoitteiden osalta suunnitelma sisältää uudistuksen, jolla T&K-menot nostetaan vuoteen 2030 mennessä 4 prosenttiin suhteessa BKT:hen niin, että kolmannes rahoituksesta tulee julkisista lähteistä. Tämä merkitsee vuoteen 2030 asti noin 280 miljoonan euron vuotuista kasvua. Julkisen T&K-rahoituksen lisäys kohdennetaan muun muassa yritysten T&K-toiminnan tukemiseen, yritysten ja tutkijoiden väliseen yhteistyöhön, tutkimushankkeiden rahoittamiseen ja tutkimusinfrastruktuureihin. Toimenpiteellä vastataan tutkimukseen ja innovointiin liittyviin vuosina 2019 ja 2020 annettuihin maakohtaisiin suosituksiin, ja se on johdonmukainen Suomen digitaalisen kompassin ja digitaalista vuosikymmentä koskevan kansallisen strategisen etenemissuunnitelman kanssa.

(37) Yhteiskunnan ja talouden resilienssiin liittyvän yhteisen painopisteen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin osalta suunnitelma sisältää toimenpiteitä, joilla vähennetään etuuksia, jotka luovat työnteon pidäkkeitä (esim. työttömyysetuuksien muutokset, joiden odotetaan lisäävän työllisyyttä 40 000 työntekijällä hallituskauden aikana, ja sosiaaliturvaetuuksien indeksikorotusten jäädytykset, joiden odotetaan lisäävän työllisyyttä 18 600 työntekijällä samalla ajanjaksolla), toimenpiteitä osaamisvajeen lieventämiseksi (esim. sekä rahoituksen että aloituspaikkojen lisääminen lääketieteen kaltaisilla aloilla, joilla kärsitään työvoimapulasta) ja toimenpiteitä, joilla parannetaan terveydenhuollon saatavuutta ja lyhennetään hoitojonoja (esim. lisäämällä yksityisen terveydenhuollon palveluista aiheutuvien menojen korvaamiseen tarkoitettua rahoitusta). Toimenpiteillä vastataan vuosina 2019, 2020, 2022 ja 2023 annettuihin maakohtaisiin suosituksiin, jotka liittyvät aktiiviseen työvoimapolitiikkaan, työnteon kannustimiin ja työmarkkinoille osallistumiseen, terveydenhuoltoon ja koulutukseen.

(38) Energiaturvallisuuteen liittyvän yhteisen painopisteen osalta suunnitelma ei sisällä muita uudistuksia ja investointeja.

(39) Puolustusvoimavaroihin liittyvän yhteisen painopisteen osalta suunnitelma sisältää merkittäviä uudistuksia ja investointeja.

(40) Suunnitelmassa on tietoa johdonmukaisuudesta ja tarvittaessa täydentävyydestä koheesiopolitiikan rahastojen ja Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman kanssa. Suunnitelmassa viitataan asianmukaisesti Suomen vuoden 2024 kansalliseen uudistusohjelmaan, jossa kuvataan synergioita ja täydentävyyttä koheesiopolitiikan ja elpymis- ja palautumissuunnitelman kanssa.

(41) Suunnitelmassa esitetään yleiskatsaus unionin yhteisiin painopisteisiin liittyvistä julkisten investointien tarpeista Suomessa. Oikeudenmukaisen vihreän ja digitaalisen siirtymän osalta suunnitelmassa korostetaan tarvetta investoida puhtaaseen energiaan, jotta voidaan vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista, ja murroksellisiin teknologioihin, kuten tekoälyyn, jotta vihreää siirtymää voidaan edelleen vahvistaa. Yhteiskunnan ja talouden resilienssin osalta suunnitelmassa korostetaan tarvetta investoida koulutustason nostamiseen ja jatkuvaan oppimiseen. Energiaturvallisuuden osalta suunnitelmassa korostetaan tarvetta investointeihin, joilla pyritään vähentämään unionin riippuvuutta kolmansista maista. Puolustusvoimavarojen kehittämisen osalta suunnitelmassa korostetaan tarvetta investointeihin, joilla Suomen puolustusvoimavaroja vahvistetaan Nato-sitoumusten mukaisesti.

Komission arvion päätelmä

(42) Kaiken kaikkiaan komission näkemys on, että Suomen suunnitelma täyttää asetuksen (EU) 2024/1263 vaatimukset.

NEUVOSTON KOKONAISPÄÄTELMÄ

(43) Neuvosto suhtautuu myönteisesti Suomen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteelliseen suunnitelmaan ja katsoo, että panemalla se täysimääräisesti täytäntöön voitaisiin edistää tervettä julkista taloutta ja tukea julkisen velan kestävyyttä sekä kestävää ja osallistavaa kasvua.

(44) Neuvosto panee merkille komission arvion suunnitelmasta. Neuvosto kuitenkin pyytää, että komissio esittää tulevia suunnitelmia koskevan arvionsa erillisenä asiakirjana eikä komission suosituksissa neuvoston suosituksiksi.

(45) Neuvosto panee merkille komission arvion nettomenopolusta ja tärkeimmistä suunnitelmaan sisältyvistä makrotaloudellisista oletuksista, myös suhteessa komission ennakolta toimittamaan ohjaukseen, sekä suunnitelmaan sisältyvän nettomenopolun vaikutukset julkisen talouden alijäämään ja velkaan. Neuvosto panee merkille komission arvion, jonka mukaan makrotaloutta ja julkista taloutta koskevat oletukset eroavat joissakin tapauksissa komission oletuksista, myös siksi, että niissä on otettu huomioon päivitetyt makrotaloutta ja julkista taloutta koskevat tiedot, mutta ovat yleisesti ottaen asianmukaisesti perusteltuja ja perustuvat päteviin taloudellisiin perusteluihin. Neuvosto panee merkille suunnitelman laajan finanssipoliittisen strategian ja näkymiin kohdistuvat riskit, jotka voisivat vaikuttaa makrotalouden skenaarion ja taustaoletusten toteutumiseen sekä suunnitelman nettomenopolun toteuttamiseen. Neuvosto on tyytyväinen siihen, että asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa on tehty yhteistyötä kansallisella tasolla ennen suunnitelman toimittamista. Neuvosto panee merkille myös, että geopoliittiset riskit voivat luoda painetta puolustusmenoihin. Neuvosto toteaa erityisesti, että turvallisuusympäristön heikkenemisellä Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan vuoksi on vaikutuksensa talouteen ja Suomen julkiseen talouteen.

(46) Neuvosto odottaa Suomen olevan valmis mukauttamaan finanssipoliittista strategiaansa tarpeen mukaan sen nettomenopolun toteuttamisen varmistamiseksi. Neuvosto päättää seurata tiiviisti talouden ja julkisen talouden kehitystä, mukaan lukien suunnitelman skenaarion perusteena oleva kehitys.

(47) Neuvosto katsoo, että on perusteltua jatkaa keskustelua, jotta kumulatiivisten nettomenojen kasvuvauhdin vaikutuksista vuotuiseen valvontaan päästään yhteisymmärrykseen hyvissä ajoin ennen seuraavaa julkisen talouden valvontakierrosta.

(48) Neuvosto hyväksyy uudistus- ja investointisitoumusten kokonaisuuden, jonka Suomi on esittänyt keskipitkän aikavälin suunnitelmassaan ja johon sopeutuskauden pidentäminen perustuu, ja suhtautuu myönteisesti pyrkimyksiin kvantifioida vaikutukset kasvuun ja julkisen talouden kestävyyteen. Neuvosto yhtyy komission näkemykseen siitä, että Suomen esittämä uudistus- ja investointisitoumusten kokonaisuus huomioon ottaen on perusteltua pidentää sopeutuskautta neljästä vuodesta seitsemään vuoteen. Neuvosto panee merkille komission arvion, jonka mukaan sopeutuskauden pidentämisen perustana oleva uudistusten ja investointien kokonaisuus täyttää asetuksen (EU) 2024/1263 14 artiklassa säädetyt kriteerit, näin myös kun otetaan huomioon sen 36 artiklan 1 d kohdan siirtymäsäännös. Neuvosto panee merkille komission arvion, jonka mukaan uudistus- ja investointisitoumusten odotetaan parantavan talouden kasvupotentiaalia ja resilienssiä kestävällä tavalla ja tukevan julkisen talouden kestävyyttä. Neuvosto suosittaa, että Suomi panee täysimääräisesti täytäntöön uudistus- ja investointisitoumusten kokonaisuuden, jotta sopeutuskauden pidentäminen olisi edelleen perusteltua.

(49) Neuvosto panee sopeutuskauden pidentämisen perustana olevien uudistus- ja investointisitoumusten kokonaisuutta koskevan arvion lisäksi merkille komission kuvauksen uudistuksista ja investointitarpeista ja -aikomuksista, joilla vastataan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä yksilöityihin keskeisiin haasteisiin, ja korostaa, että on tärkeää varmistaa, että tällaiset uudistukset ja investoinnit toteutetaan. Neuvosto arvioi komission toimittamien raporttien perusteella näitä uudistuksia ja investointeja ja seuraa niiden täytäntöönpanoa eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa.

(50) Neuvosto odottaa Suomen antavan vuotuisissa edistymisraporteissa tietoja erityisesti edistymisestä neuvoston asettaman nettomenopolun toteuttamisessa ja laajempien uudistusten ja investointien toteuttamisessa eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä sekä sopeutuskauden pidentämisen perustana olleen uudistusten ja investointien kokonaisuuden toteuttamisessa.

(51) Neuvoston olisi asetuksen (EU) 2024/1263 17 artiklan mukaisesti suositettava Suomelle suunnitelmassa esitettyä nettomenopolkua ja hyväksyttävä uudistusten ja investointien kokonaisuus, johon sopeutuskauden pidentäminen seitsemään vuoteen perustuu,

SUOSITTAA, että Suomi

1. varmistaa, että nettomenojen kasvu ei ylitä tämän suosituksen liitteessä I vahvistettuja enimmäismääriä;

2. toteuttaa annettuihin määräaikoihin mennessä tämän suosituksen liitteessä II vahvistetun uudistusten ja investointien kokonaisuuden, johon julkisen talouden sopeutuskauden pidentäminen seitsemään vuoteen perustuu;

Tehty Brysselissä 21 päivänä tammikuuta 2025.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

A. DOMAŃSKI

LIITE I

Nettomenojen enimmäiskasvu
(vuotuinen ja kumulatiivinen kasvu, nimellisin luvuin)

Suomi

Vuosi		2025	2026	2027	2028
Kasvu (%)	Vuotuinen	1,6	1,9	2,6	2,6
	Kumulatiivinen (*)	5,3	7,4	10,1	13,0

(*) Kumulatiiviset kasvuluvut lasketaan perusvuoden 2023 perusteella. Kumulatiivisia kasvulukuja käytetään valvontatilissä noudattamisen jälkikäteen toteutettavassa vuotuisessa seurannassa.

LIITE II

Uudistusten ja investointien kokonaisuus, johon sopeutuskauden pidentäminen seitsemään vuoteen perustuu

Suomi

	Päätavoite	Keskeisten vaiheiden kuvaus ja ajoitus ([1])	Seurantaindikaattori(t)
Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin käyttöönotto (Voimassa oleva elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpide: Viite Suomen suunnitelmassa – P3C1R1)	Toimenpiteen tavoitteena on uudistaa julkisten työvoimapalvelujen prosessia.	1. Viimeistään v. 2022 toisella neljänneksellä: Työnhakijan palveluprosessin pohjoismaista työvoimapalvelumallia säätelevän julkisia työvoima- ja yrityspalveluja koskevan lain voimaantulo, välitavoite 77 2. Viimeistään v. 2023 viimeisellä neljänneksellä: Pohjoismaista työvoimapalvelumallia noudattaen tehtyjen työnhakuhaastattelujen vuotuisen määrän lisääminen 783 070:sta 2 000 000:an, tavoite 78 3. Viimeistään v. 2023 viimeisellä neljänneksellä: Kaikki viisi pohjoismaisen työvoimapalvelumallin edellyttämää digitaalista toimintoa on sisällytetty julkisten työvoimapalvelujen (TE-PES) tietojärjestelmään, ja ne ovat toiminnassa, välitavoite 79	Elpymis- ja palautumissuunnitelman välitavoitteiden ja tavoitteiden 77, 78 ja 79 tyydyttävä saavuttaminen
Työttömyyspäivärahan lisäpäivien (ns. eläkeputken) poistaminen (Voimassa oleva elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpide: Viite Suomen suunnitelmassa – P3C1R2)	Uudistuksen tavoitteena on edistää työllisyyttä poistamalla ikääntyneiden henkilöiden työnteon pidäkkeitä ja lieventämällä irtisanomisten kohdentumista nimenomaisesti ikääntyneisiin työntekijöihin.	1. Viimeistään v. 2023 toisella neljänneksellä: Työttömyysturvan lisäpäivien asteittaista poistumista koskevien työttömyysturvalakiin tehtyjen muutosten voimaantulo, välitavoite 80	Elpymis- ja palautumissuunnitelman välitavoitteen 80 tyydyttävä saavuttaminen

	Päätavoite	Keskeisten vaiheiden kuvaus ja ajoitus ([1])	Seurantaindikaattori(t)
Osana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelua edistetään hoitotakuun toteutumista (Voimassa oleva elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpide: Viite Suomen suunnitelmassa – P4C1R1)	Tämän toimenpiteen tavoitteena on osana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelua parantaa terveys- ja sosiaalipalvelujen saatavuutta edistämällä hoitotakuun toteutumista.	1. Viimeistään v. 2021 kolmannella neljänneksellä: Hyvinvointialueiden perustamista sekä sosiaali-, terveydenhuolto- ja pelastuspalvelujen uudistamista koskevan ensimmäisen lainsäädäntökehyksen voimaantulo, välitavoite 133 2. Viimeistään v. 2023 ensimmäisellä neljänneksellä: Hyvinvointialueiden perustamisen sekä sosiaali-, terveydenhuolto- ja pelastuspalvelujen uudistamisen päätökseen saattavan täydentävän oikeudellisen kehyksen voimaantulo, välitavoite 134 3. Viimeistään v. 2023 toisella neljänneksellä: Hyvinvointialueiden saattaminen toimintavalmiiksi ja kykeneviksi ottamaan vastuu sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelujen järjestämisestä, välitavoite 134	Elpymis- ja palautumissuunnitelman välitavoitteiden 133 ja 134 tyydyttävä saavuttaminen
Digitaalisten innovaatioiden käyttöönotto sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla (Voimassa oleva elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpide: Viite Suomen suunnitelmassa – P4C1I4)	Tämän investoinnin tavoitteena on tarjota digitaalisia ratkaisuja, joilla tuetaan sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämistä ja edistetään hoitotakuun toteutumista.	1. Viimeistään v. 2025 viimeisellä neljänneksellä: Sosiaali- ja terveydenhuollon sähköisiä palveluja käyttävän väestön osuuden kasvu 26 prosentista (vuoden 2020 perustaso) 35 prosenttiin, välitavoite 139	Elpymis- ja palautumissuunnitelman välitavoitteen 139 tyydyttävä saavuttaminen
Investoinnit uuteen energiateknologiaan (Voimassa oleva elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpide: Viite Suomen suunnitelmassa – P1C1I2)	Edistää Suomen tavoitetta saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä myötävaikuttamalla uusien puhtaiden teknologioiden käyttöönottoon energian tuotannossa ja käytössä.	1. Viimeistään v. 2021 viimeisellä neljänneksellä: Ensimmäisen uuteen energiateknologiaan tehtäviä investointeja koskevan hakumenettelyn julkaiseminen, välitavoite 6 2. Viimeistään v. 2023 viimeisellä neljänneksellä: Kaikkien energiateknologiaan tehtäviä investointeja koskevien avustusten myöntäminen, välitavoite 7 3. Viimeistään v. 2026 toisella neljänneksellä: Vähintään neljän tuetun hankkeen loppuun saattaminen, tavoite 8	Elpymis- ja palautumissuunnitelman tavoitteiden ja välitavoitteiden 6, 7 ja 8 tyydyttävä saavuttaminen

	Päätavoite	Keskeisten vaiheiden kuvaus ja ajoitus [1]	Seurantaindikaattori(t)
Vähähiilinen vety sekä hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen (Voimassa oleva elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpide: Viite Suomen suunnitelmassa – P1C2I1)	Investoinnilla pyritään edistämään puhtaan vedyn tuotannon ja varastoinnin kehittämistä kaupallisessa laajuudessa.	1. Viimeistään v. 2021 viimeisellä neljänneksellä: Ensimmäisen vähäpäästöisen vedyn tuotantoa ja hyödyntämistä sekä hiilidioksidin talteenottoa ja hyödyntämistä koskevan kansallisen hakumenettelyn julkaiseminen, välitavoite 16 2. Viimeistään v. 2025 viimeisellä neljänneksellä: Täytäntöönpanosopimus 3. Viimeistään v. 2026 toisella neljänneksellä: Ministeriö on saattanut investoinnin päätökseen, välitavoite 17 4. Viimeistään v. 2026 toisella neljänneksellä: Lopullisten edunsaajien kanssa allekirjoitetut oikeudelliset sopimukset, tavoite 18 5. Viimeistään v. 2026 toisella neljänneksellä: 127 000 000 euron siirto Business Finlandille, välitavoite 18 a	Elpymis- ja palautumissuunnitelman tavoitteiden ja välitavoitteiden 16, 17, 18 ja 18 a tyydyttävä saavuttaminen.
Keskeisten materiaalien ja teollisuuden sivuvirtojen uudelleenkäyttö ja kierrätys (Voimassa oleva elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpide: Viite Suomen suunnitelmassa – P1C2I3)	Toimenpiteellä pyritään edistämään kiertotaloutta, jossa käytetään uudelleen ja kierrätetään teollisuuden sivu- ja jätevirtoja ja muita keskeisiä materiaaleja, kuten akkumateriaaleja, muoveja, tekstiilejä, pakkauksia, sähkö- ja elektroniikkalaitteita sekä rakennus- ja purkumateriaaleja.	1. Viimeistään v. 2021 viimeisellä neljänneksellä: Julkaistaan ensimmäinen hakumenettely, joka koskee jätemateriaalien ja sivuvirtojen uudelleenkäyttöä edistäviä investointihankkeita, välitavoite 22 2. Viimeistään v. 2023 viimeisellä neljänneksellä: Kaikkien avustusten myöntäminen uudelleenkäyttö- ja kierrätyshankkeisiin, välitavoite 23 3. Viimeistään v. 2026 toisella neljänneksellä: Vähintään kymmenen tuetun hankkeen loppuun saattaminen, tavoite 24	Elpymis- ja palautumissuunnitelman tavoitteiden ja välitavoitteiden 22, 23 ja 24 tyydyttävä saavuttaminen.

	Päätavoite	Keskeisten vaiheiden kuvaus ja ajoitus ([1])	Seurantaindikaattori(t)
Vihreää siirtymää edistävä TKI-rahoituksen kokonaisuus – veturihankkeet (Voimassa oleva elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpide: Viite Suomen suunnitelmassa – P3C3I1)	Tämän investoinnin tavoitteena on tukea (Business Finlandin hallinnoiman ohjelman välityksellä) yritysten ja muiden tutkimusorganisaatioiden välisiä kumppanuuksia ja ekosysteemejä, jotka vahvistavat yritysten kilpailukykyä ja tehostavat tutkimus- ja kehitystoimintaa.	1. Viimeistään v. 2022 toisella neljänneksellä: Veturihankkeita koskevan hakumenettelyn julkaiseminen, välitavoite 100 2. Viimeistään v. 2023 viimeisellä neljänneksellä: Viiden avustuksen myöntäminen veturihankkeisiin, välitavoite 101 3. Viimeistään v. 2025 viimeisellä neljänneksellä: Veturihankkeista 90 prosenttia saatettu loppuun, välitavoite 102	Elpymis- ja palautumissuunnitelman tavoitteiden ja välitavoitteiden 100, 101 ja 102 tyydyttävä saavuttaminen.
Energiainfrastruktuuri-investoinnit (Voimassa oleva elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpide: Viite Suomen suunnitelmassa – P1C1I1)	Investoinnin tavoitteena on parantaa edellytyksiä kannustaa puhtaaseen energiaan investoimiseen, ja siinä keskitytään energiajärjestelmän integrointiin, energian varastointiin ja liikenteeseen. Investoinnilla tuetaan energiainfrastruktuurin rakentamista edistäviä hankkeita, jotka painottuvat seuraavasti: I) sähköverkot ja sähkönsiirtokapasiteetti; II) investoinnit energiajärjestelmien integroimiseksi sekä ylijäämä- ja hukkalämmön tuottamiseksi, siirtämiseksi ja hyödyntämiseksi kaukolämpöverkoissa; III) vähähiilisten kaasujen, kuten vedyn, biokaasun ja biometaanin, siirto.	1. Viimeistään v. 2021 viimeisellä neljänneksellä: Ensimmäisen energiainfrastruktuurihankkeita koskevan hakumenettelyn julkaiseminen, välitavoite 3 2. Viimeistään v. 2024 viimeisellä neljänneksellä: Kaikkien energiainfrastruktuuri-investointeja koskevien avustusten myöntäminen, välitavoite 4 3. Viimeistään v. 2026 toisella neljänneksellä: Vähintään neljän tuetun hankkeen loppuun saattaminen, tavoite 5]	Elpymis- ja palautumissuunnitelman tavoitteiden ja välitavoitteiden 3, 4 ja 5 tyydyttävä saavuttaminen.

	Päätavoite	Keskeisten vaiheiden kuvaus ja ajoitus ([1])	Seurantaindikaattori(t)
Perustettujen hyvinvointialueiden toimintojen ja menettelyjen mukauttaminen (Elpymis- ja palautumissuunnitelman uudistuksen P4C1R1 liitännäistoimenpide)	Toimenpiteiden tarkoituksena on varmistaa palvelujen asianmukainen tarjonta ja turvata samalla moitteeton varainhoito.	1. Viimeistään v. 2024 toisella neljänneksellä: Sidosryhmien kuulemiset asiaankuuluvista toimenpiteistä, joiden avulla voidaan erityisesti i) mukauttaa laitoshoidon henkilöstömitoitusta ja muuttaa henkilöstön erikoistumista; ii) mukauttaa terveydenhuollon asiakasmaksuja ja iii) selkeyttää vammaispalvelulain soveltamisalaa ja vaikutustenarviointia. 2. Viimeistään v. 2025 viimeisellä neljänneksellä: Kullakin hyvinvointialueella sellaisten suunnitelmien laatiminen, joihin sisältyy i) tilojen ja palveluverkon parempi käyttö; ii) keskitettyjen hankintojen laajempi käyttö; iii) kilpailun lisääminen julkisissa hankinnoissa. 3. Viimeistään v. 2025 viimeisellä neljänneksellä: Hyvinvointialueiden tehtäviä koskevien lainsäädäntömuutosten voimaantulo seuraavien osalta: — laitoshoidon henkilöstön vähimmäismitoitus ja muutokset henkilöstön erikoistumiseen — terveydenhuollon asiakasmaksut 4. Viimeistään v. 2026 viimeisellä neljänneksellä: i) hyvinvointialueilla vuodesta 2023 lukien syntyneiden alijäämien korjaaminen ja ii) palvelujen vaikuttavuuden lisääminen virtaviivaistamalla erikoissairaanhoidon palveluvalikoimaa.	Vaiheet 1, 2 ja 4 i): Viranomaisten raportointi Vaiheet 3 ja 4 ii): Asiaa koskevien lainsäädäntömuutosten voimaantulo.

	Päätavoite	Keskeisten vaiheiden kuvaus ja ajoitus ([1])	Seurantaindikaattori(t)
Toimeentulotuen kokonaisuudistus (uusi toimenpide)	Toimenpiteen tarkoituksena on parantaa työnteon kannustimia selkeyttämällä toimeentulotuen saamisen edellytyksiä ja mukauttamalla sen suuruutta toimeentulotuen saajaa koskevien objektiivisten olosuhteiden perusteella.	1. Viimeistään v. 2025 kolmannella neljänneksellä: Vaikutustenarviointi toteutettu. 2. Viimeistään v. 2025 kolmannella neljänneksellä: Sidosryhmien kuuleminen toteutettu. 3. Viimeistään v. 2025 viimeisellä neljänneksellä: Lainsäädännöstä äänestetty	Vaiheet 1 ja 2: Viranomaisten raportointi Vaihe 3: Toimeentulotuen myöntämistä selventävän lainsäädännön voimaantulo.
Yleisen sosiaaliturvaetuuden käyttöönotto (uusi toimenpide)	Toimenpiteen tarkoituksena on ottaa käyttöön yleiseen sosiaaliturvaetuuteen perustuva järjestelmä, jotta sosiaaliturvaetuuksien järjestelmää voidaan selkeyttää ja yksinkertaistaa ja paremmin määrittää tukeen oikeutetut henkilöt.	1. Viimeistään v. 2025 kolmannella neljänneksellä: Vaikutustenarviointi toteutettu. 2. Viimeistään v. 2025 kolmannella neljänneksellä: Sidosryhmien kuuleminen toteutettu. 3. Viimeistään v. 2025 viimeisellä neljänneksellä: Lainsäädännöstä äänestetty	Vaiheet 1 ja 2: Viranomaisten raportointi Vaihe 3: Yleisen sosiaaliturvaetuuden perustamista koskevan lainsäädännön voimaantulo

([1]) Elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpiteiden ajoitus on ohjeellinen ja vastaa asiaa koskevassa neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä annettuja sitoumuksia.